

FÓKUSZPONT

AFGÁNOK NÉMETORSZÁGBAN – TÚL SOK
VAGY TÚL KEVÉS?

Miközben Berlin két éve segítséget ígért a tálibok hatalomátvételét követően bajba került afgánoknak, és EU-s szinten a befogadás politikáját szorgalmazza, valójában igyekszik bezárni a kapuit a frissen érkezők előtt.

A tálibok 2021. augusztusi hatalomátvételét követő fél évben 3,6 millióan hagyták el hazájukat, így már 8,2 millió afgán él külföldön, többnyire a szomszédos országokban. Az európai országok akkor nagylelkű vállalásokat tettek a korábban kontingenseiket segítő, majd emiatt veszélybe kerülő afgánok és családjaik befogadására. Ehhez képest 2022-ben az Európai Unió összesen 271 afgánt fogadott be ilyen címszóval, ami mindössze 0,1%-a annak a 270 ezernek, aki az EU megítélése szerint védelemre szorulna. Tény, hogy 2021 második felében 41 500 afgán kapott védelmet Európában különböző jogcímenek, azóta viszont a kapuk bezárultak.

Ez leginkább Németország esetében szembetűnő. Berlin 2021-ben a tálib hatalomátvétel miatt veszélybe kerülő afgánok európai befogadásának szószólója volt. Azóta 30 300 afgán menedékkérő érkezett Németországba. Közülük 4 100-an német kötelékekben végeztek szolgálatot, 15 200-an pedig családi jogcímen érkeztek. A többiek illegális utakon utaztak be, és kitoloncolásukra a megfelelő államközi megállapodások hiányában nincs lehetőség.

Németország a tálib hatalomátvételt követő nagy menekülthullám után, 2021 decemberében jelentette be a Szövetségi Befogadási Programot, melynek részleteit kilenc hónappal később ismertette. Berlin ebben vállalta, hogy havi ezer afgánt fogad be 2025 szeptemberével bezárólag. Ehhez képest a program keretében eddig senki nem érkezett. A német jogalkotók ugyanis igencsak szűkre szabták a jogosultak körét: A program csakis az Afganisztánban tartózkodókra vonatkozik, márpedig akik veszélyben voltak, azok már rég a környező országokba

menekültek. Ráadásul az emberek közvetlenül nem, csakis meghatározott NGO-kon keresztül jelentkezhetnek. Ha minden jól megy, akkor jön a legnehezebb próbatétel, hiszen a menekültstátuszra jogosult személynek érvényes útlevelel birtokában a pakisztáni német nagykövetségen kell leadnia a kérelmét.

2023 augusztusában a Németországban regisztráltan élő afgánok száma 395 655 volt, ami a 2013-as 67 000-hez képest közel hatszoros növekedést jelent. Többségük még a 2015-16-os migrációs válság idején érkezett az országba. A statisztikák óvatosan fogalmaznak, de a németországihoz hasonló profilú afgán közösségnek otthont adó Ausztriában tényként kezelik, hogy hozzájuk más nemzetiségekhez képest nagyobb arányban köthető bizonyos bűncselekmények, így gyilkosság és nemi erőszak. Jelenlétük tehát társadalmi feszültségeket okoz.

Németország nem tarja kívánatosnak újabb afgánok érkezését. Különösen, hogy Afganisztánból jellemzően már nem biztonsági, hanem gazdasági okokból vándorolnak el az emberek. Az országban az elmúlt évben 75%-kal csökkent a terrortámadások száma. A tálibok ugyanis, akik korábban számos ilyen fegyveres akciót követtek el, immár kormányon vannak, így nem nyúlnak a terrorizmus eszközeihez. Eközben azonban az ország a GDP-jének a harmadát elvesztette, egyik pillanatról a másikra 700 ezer ember maradt munka nélkül. A háztartások 80%-a veszített a bevételeiből, 82%-a adósságokat halmozott fel. Afganisztán lakossága kétharmadának, 29 millió embernek a megélhetése függ a nemzetközi segélyektől, ebből 6 millióan az éhezés szélén állnak. A vidéken élők helyzetét a három éve pusztító aszály is rontja. A migrációs kedv így növekszik, Európa azonban már nem kér az újonnan érkezőkből.